

Portret de octogenar: dr. ALEXANDRU ELIAS

DEMUNITATEA IDENTITĂȚII

- Perfecționismul ca mod de a fi
- „Să fiu credincios mie însumi, să nu mă dezamăgesc“
- „Idealurile mele au numitorul comun neschimbat: umanismul“

Foarte sincer cu sine și cu ceilalți, dr. *Alexandru Elias* își apără cu subtilitate ființa launtrică, ajutat de bucuria muncii, de gândirea antiidolatră, de firea „participativă“ la marile probleme ale colectivității umane contemporane. Orice meșter ia, din lumea concretă și din cea a ideilor, ceea ce i se pare potrivit. Și, meșter al „sectorului suflete“, dr. Elias folosește punctul și contrapunctul în fiecare dintre aserțiuni. „Dubito ergo cogito“ („Mă îndoiesc, deci gândesc“) este, pentru el, adevăratul punct de plecare al existenței, concepută nu prin preluarea unor lucruri gata mestecate de alții, ci prin nevoia de a pune întrebări chiar și acolo unde, aparent, s-ar părea că e vorba de un axiom.

Desigur, există câteva realizări obiectiv-importante și tot atâtea certitudini ale existenței sale: □ înființarea primei secții de gerontopsihiatrie la Spitalul „Obreja“ □ Programul „Project Vision“, realizat în colaborare cu dr. Zvi Feine, directorul Programului JOINT pentru România, dr. Stephen Kutner, directorul „Jewish Healthcare International“, ing. Nilu Aronovici, președintele D.A.S.M. Prin intermediul Programului „Project Vision“, au fost consultate gratuit circa 4.000 de persoane, și operate gratuit aproximativ 1.000, asistați și neasistați, două treimi evrei, o treime neevrei □ reinnoirea și modernizarea Centrului Medical al F.C.E.R., din București, pe care-l conduce □ îmbunătățirea relațiilor sociale doctor-pacient la nivelul întregii rețele medicale comunitare pe țară, coordonate de el, și câte altele. Totuși, la întrebarea: „Vă considerați un om împlinit?“, primesc un *nu* care nu vine, propriu-zis, din sentimentul nerealizării, ci dintr-un mod perfecționist de gândire. „A fi împlinit înseamnă a fi, într-o bună măsură, mulțumit de ceea ce ai făcut în viață. Și eu nu sunt. Prima insatisfacție este că n-am scris. Cred că așa avea multe lucruri de spus. Am trăit cel de-al doilea război mondial, Holocaustul, instalarea comunismului, în care am crezut, schimbarea revoluționară din '89, am trăit propriile experiențe personale. Am crezut în comunism, care mie, ca evreu, mi-a adus eliberarea de sub un regim de aspirare și mi-a dat, inițial, senzația egalității, ieșirea din categoria subumană. Nu cred că are cineva dreptul să mă judece pentru aceasta, după tot ce-am pățit în anii Holocaustului. Nu uitați că eu am împlinit 17 ani în închisoare, arestat pentru idealurile mele sioniste, în numele cărora acționam ca membru în «Hașomer Hațair»... Și, în orice caz, eu cred că, de multe ori, nu se face o analiză corectă, cinstită a suferințelor evreiești din anii Holocaustului, cauză a încrederii în ora într-o ideologie care, pe hârtie, cel puțin, pretindea că le soluționează. Încredere care a funcționat doar în primii ani de după 23 august '44. Pot fi judecat pentru faptele mele. Și aici sunt lucruri pe care mi le pot reproșa. Aici se poate discuta. În orice caz, trezirea din comunism a fost, pentru mine, ca și pentru foarte mulți din generația mea, foarte dureroasă...“ „Observ un început de carte“. „E încurajator ce-mi spuneți, dar n-am găsit, până în momentul de față, energia de a-mi sintetiza toate aceste trăiri. Nu știu ce voi face în viitor“.

Vorbeam de punct și contrapunct în modul de a se percepe pe sine, în a percepe lumea. „Să fiu credincios mie însumi, să nu mă dezamăgesc“ - și-a propus adolescentul Sandu Elias. Dar soliloquiile adulțului de azi cu tânărul de ieri nu sunt deloc comode. Și-a putut respecta, întotdeauna, aceste principii? Recunoaște că viața - individuală și socială - e guvernată de două legi necrise: compromisul și interesul. Adolescentul n-a înțeles prea bine, dar i-a rămas întipărită în memorie - memoria ca tezaur de înțelepciune și memoria afectivă - o frază a bunicii dinspre mamă. „Era o evreică bătrână, foarte bună gospodină, care mă iubea tare mult“, povestește. „Și, o dată, după ce l-am ținut nu știu ce

și pentru ceilalți?“. În codul etic al doctorului Elias mai există alinatele asupra cărora se apleacă cu onestitate în judecarea de sine: „Să nu-ți clădești niciodată o bucurie pe suferința altuia. Am reușit întotdeauna?“. Doctorul Elias are o pronunțată conștiință a „inevitabilului“. Și, în același timp, îi constată tinerețea spirituală, nu doar la modul enunțiativ în care și-o definește, vorbindu-mi despre elasticitatea de gândire și aversiunea față de închistare, ci în reacții concrete. Doctorul Elias își îndreaptă tinerețea gândul spre filmele care-l sunt la inimă: „Casablanca“, tragica poveste de dragoste din timpul războiului, nemurită de Ingrid Bergman și Humphrey Bogart... Sau „Parfum de femeie“ - un film pe care, spre regretul meu, nu l-am văzut, dar pe care mi-l sintetizează: tema e iubirea pe care nu o poate opri lipsa vederii. Deschide ușa o asistată. Bătrână. A venit să-i aducă măștișor: o punguță cu cafea. „Eu, ca bărbat, trebuie să vă dăruiesc un măștișor. Vă rog, beți-o dumneavoastră!“. „Eu nu beau cafea, că am glaucom“. Doctorul Elias se ridică de pe scaun și, cu nespuse delicatețe, îi oferă cavalereste brațul, conducându-l până la ușa.

„Mentori?“. Ezită o clipă, apoi se hotărăște. „A fost un muncitor, deosebit de inteligent, o inteligență nativă, autodidact, cu umor sănătos și dătător de viață, cu

observații pertinente, critice. Alexandru Sencovici se chema. Mi-a fost dascăl în închisoare“. De altfel, această timpurie, dură confruntare cu spațiul concentraționar, avea să-i schimbe întreg cursul vieții. Dacă n-ar fi fost arestat, ar fi făcut Alia.

„Alte momente decisive în viața dvs.?“. „Momentul '89 și intrarea în conducerea Federației“. Evreitatea doctorului Elias nu se bazează pe criterii tradiționale, ci pe demnitatea identității, pe solidaritatea cu poporul evreu, cu Israelul, „stea polară“; mentalitate larg împărtășită de evreii din întreaga lume și de israelieni. De altfel, solidaritatea și cultul familiei sunt vechi trăsături

evreiești de comportament, nutrite din nevoia de autoapărare în fața prigoanei îndurate în cei 2000 de ani de Diaspora. După cum trebuie spus că ambele virtuți nu sunt monopol național. Că oameni de toate etniile și confesiunile și le manifestă, de multe ori, impresionant în atâtea ocazii de viață. Neliniștile creatoare și rezolvările care-i vin, uneori, în nopțile sale albe, pentru că „viața unui om cu funcție de conducere nu e ușoară“, frământările legate de reactivarea, pe plan mondial, a neoextremismului, mărind factorul de risc al repetării unui Cataclism cum a fost cel din secolul XX, conjugată cu ravagiile fenomenului terorist, caracterizat prin pierderea respectului pentru viața umană, toate converg spre ceea ce mărturisese în timpul discuției noastre: „idealurile mele au numitorul comun neschimbat: umanismul“.

Nu încerc nici o clipă senzația că am în față un octogenar. Poate - ajutat de spiritul critic și optimismul lucid molipsitor al interlocutorului, care se răsfrânge și asupra perspectivelor Federației. „Avem încă forțe intelectuale capabile să se implice în viața Federației. Avem președinți de comunități remarcabili prin forță organizatorică și realizări. Suntem o comunitate mică, dar puternică, bucurându-se de prestigiu în țară și în afara ei. Trebuie doar să existe o mai mare deschidere și un contact mai strâns între liderii și membrii comunității. Sper că atât actuala cât și viitoarea conducere a Federației noastre să nu uite nici o clipă drumul obligatoriu pentru perpetuarea prestigiului dobândit“. Stând de vorbă cu doctorul Alexandru Elias încerci senzația că te afli într-un automobil în viteză, pe o autostradă mărginită de plopi înalți, cu perspectiva mereu deschisă spre munții albaștri din fața mașinii.

După-amiază culturală la Biblioteca Templului Coral, 28 februarie a.c. Prof.dr. *Martin Rudner* (Canada), și cercetător științific dr. *Angela Gendron* (Marea Britanie) s-au întâlnit cu liderii ai F.C.E.R., C.E.B., A.E.R.V.H., cu reprezentanți ai tinerilor și generației de mijloc, cu oameni de cultură evrei. Acțiunea a fost organizată de generația de mijloc, la inițiativa consilierului F.C.E.R., ing. *Paul Schwartz*. Oaspeții au fost prezentați de conf. dr. *Mircea Botescu*, de la Universitatea din București, după ce, în prealabil, vorbitorul i-a însoțit într-o călătorie deloc întâmplătoare, la Rădăuți și Siret, dat fiindcă profesorul Rudner este originar din această zonă. Impresionante - conștiința rădăcinilor și interesul pentru comunitatea rădăuțeană, relatate telefonic de *Tania Grinberg*. Vizita la C.S.I.E.R. ca și la Muzeul de istorie a obștii, din Capitală, au adâncit dialogul trecut-prezent despre viața evreiască din România.

Expunerea profesorului *Martin Rudner*, a fost centrată pe raporturile Israelului cu țări musulmane vecine și din Extremul Orient, nu atât din perspectiva conflictelor hipermediatizate din zonă, cât din unghiul a ceea ce reunește oamenii (democrația) și a ceea ce-i desparte (fundamentalismele de orice fel). Sorginea acestor conflicte este, în ultimă esență, de ordin economic. Israelul se află printre țările cele mai industrializate ale lumii, în timp ce vecinii săi sunt situați la mare distanță din punct de vedere al industrializării, al exporturilor de produse prelucrate,

Relațiile dintre Israel și țările musulmane

al tehnologiei informației. Ce factori sunt buni catalizatori înspre democrație? În primul rând, gradul de conștientizare al intereselor economice în raport cu Israelul, indiferent de partidul care se află la putere, al țărilor musulmane. Exemplul Turciei, al Indiei, al

O problemă de principiu în realizarea unor formule de relații democratice între state este recunoașterea dreptului la existență al fiecăruia

Chinei. Profesorul Rudner a întrezărit și un dezgheț al relațiilor cu Indochina, Malaezia. În al doilea rând, un tratat de pace, chiar „rece“, dar respectat vreme îndelungată. Exemplul Egiptului. În al treilea rând, venirea la putere a unui lider care și-a manifestat, cu diferite prilejuri anterioare acestui moment, voința de pace. Exemplul Autorității Palestiniene. În al patrulea rând, modul realist de autojudecată. Exemplu negativ - Siria. În al cincilea rând - raportul direct proporțional al democrației cu demografia. Exemplu Iranului, unde mai mult de jumătate din populație o reprezintă tinerii,

care-și doresc o situație materială mai bună și libertate de gândire. Și, o dată cu maturizarea, se va produce și o atitudine mai ofensivă față de guvernul restricționist actual. Optimism față de care unii dintre participanții la discuții și-au manifestat rezerve, în timp ce alții i-au acordat credit. O problemă de principiu în realizarea unor formule de relații democratice între state este recunoașterea dreptului la existență al fiecăruia. Cercetătorul științific *Angela Gendron* a făcut necesara distincție între conflictul între Israel și vecinii săi arabi, având ca punct de pornire nerecunoașterea statală a Israelului, și între Irlanda și Marea Britanie, în care Irlanda n-a pus nici o clipă problema nerecunoașterii Marii Britanii.

În încheiere, conferențiarul au răspuns la întrebări puse de publicista *Eva Galambos*, dr. *Sorana Vereanu*, dr. *Liviu Beris*. Au avut loc intervenții ale ambasadorului Statului Israel în România, E.S. *Rodica Radian Gordon*, secretarului general al F.C.E.R., av. *Iulian Sorin*, președintelui C.E.B., ing. *Osy Lazăr*, cu comentarii despre procesul de democratizare în Orientul Apropiat, utilitatea unor asemenea prelegeri capabile să ne ofere noi clarificări despre conflictele cu caracter terorist, imperativul unei educații în spiritul iubirii de aproape. Vizitarea Templului Coral și darurile înmânate de av. *Iulian Sorin* - un CD-ROM, cu viața și istoria comunității evreiești din România, o medalie jubiliară cu Templul Coral - au accentuat fluidul comunicării dintre gazde și oaspeți.

Ing. IACOB RĂUTU 90

Câți dintre cei ce intră în multe sinagogi, restaurante rituale, case de odihnă, cabinete medicale și câte alte instituții ale F.C.E.R., știu că prelungirea „vieții“ acestor

edificii poartă o semnătură: ing. *Iacob Răutu*? „Nu-mi place să mă laud!“ - i-a spus colegului său, ing. *Jerome Moses*, care mi-a deconspirat că Iacob Răutu împlinște 90 de ani.

Inginerul Iacob Răutu a coordonat, timp de câteva decenii, lucrări importante în cadrul Ministerului Industriei și Comerțului, ulterior, în Ministerul Industriei Alimentare. În 1978, tânărul pensionar este solicitat de noul președinte, de atunci, al C.E.B., ing. *Theodor Blumenfeld z.l.*, să lucreze ca inginer la Serviciul Tehnic al Federației. „Activitatea unui inginer la Serviciul Tehnic, este necunoscută nespecialiștilor“, spune ing. *Jerome Moses*. „Ea te solicită fizic și intelectual, te obligă să-ți pui în joc cunoștințele tehnice și imaginația, să faci față tuturor capcanelor pe care ți le întinde

Un model uman peste timp

repararea unor construcții învechite pentru a le aduce în stare funcțională cu costuri cât mai mici“.

Ce reprezintă ing. Iacob Răutu pentru noi, pentru lideri comunitari din provincie și pentru colegi din Federație? □ „O sursă de inițiativă și de realizări laborioase“ (ing. *Pincu Kaiserman*, Iași) □ „O unitate de măsură pentru cinste, corectitudine, punctualitate“ (ing. *Soil Pietraru*, Suceava) □ „Sprijin permanent, consiliere avizată“ (jurist *Bernard Sauber*, Tg. Mureș) □ „Persevență, calitate“ (prof. *Tania Grinberg*, Rădăuți) □ „Suport benefic“ (*Alexandru Max*, Deva) □ „Idei constructive, metode practice“ (ing. *Gheorghe Gheorghedeș*, responsabil al Serviciului Bunuri, Timișoara) □ „Intransigență cu sine și cu colaboratorii săi“ (*Solomon Negrea*, fost șef de serviciu Personal al F.C.E.R.) □ „Spirit gospodăresc“ (*Liviu Schwartz*, fost colaborator la Serviciul tehnic, F.C.E.R.) □ „Operativitate, energie“ (*Iosef Salater*, fost șef contabil al C.E.B.) □ „Simț de răspundere“ (*Tina Botta*, Serviciul Contabilitate, F.C.E.R.). Și aprecierile ar putea continua.

□ Sinagoga din Oradea (construită în 1882)

□ Sinagoga din Rădăuți (construită în 1879)

De câte ori voi intra în lăcașurile pe care și-a pus amprenta ing. Iacob Răutu, mă voi gândi la acei artiști din epoca barocă semnându-și, modest, tablourile cu numele atelierelor de magiștri în care s-au format.

□ O floare de gând însoțită de tradiționalul *Ad Mea Veestrilm*, din partea revistei noastre.

Pagină realizată de IULIA DELEANU